

Vijftig tinten geel

door Ellen van der Peet

Eigeel, botergeel, citroengeel, roomgeel, zonnig geel, kanariegeel, voorjaarsgeel - het zijn niet de tinten van de nieuwste kleuren verf voor op de muur, maar van narcissen. Van welke kleur geel je ook houdt, er is een passende narcis voorhanden. Zelfs bijna volledig wit is mogelijk. *Narcis 'Thalia'* bijvoorbeeld, een geliefde narcis voor in de border.

Het Arboretum kleurt in maart en april in allerlei tinten geel door de grote variatie aan narcissen. Wie de bloemen goed bekijkt, zal zien dat er veel diversiteit is in geelkleuren, grootte en bloemvormen. Maar de trompetvormige bloemen zijn altijd herkenbaar. De diversiteit zit in vulling, meerdere bloemen aan een stengel, randjes en de manier waarop de kelk is gevormd. Soms staan de omringende bloemblaadjes naar achter gesperd.

Sterker dan menig vaste plant

Het voordeel van narcissen is dat zij zich als vaste planten gedragen. Op voldoende diepte geplant, kunnen ze jarenlang met rust worden gelaten om toch iedere keer opnieuw hun voorjaarsgroet te brengen. Ondertussen vermeerdert de bol zichzelf. Pas als de bloei wat afneemt, is het tijd een pol op te spitten en te splitsen, omdat de bollen elkaar onder de grond beginnen te verdringen. En dit onbezorgde karakter heeft veel voordelen boven tulpenbollen. Deze eigenschap van narcissen geldt voor alle cultuurvormen en niet alleen voor de botanische soorten. Voor tulpen is dat meestal niet het geval. Daar worden de meeste soorten cultivars steeds kleiner of verdwijnen al na een jaar als je ze niet jaarlijks opspit en opnieuw plant. Alleen de botanische soorten zijn gemakkelijk. Vuistregel voor het planten van narcissen is: plant de bol twee keer de hoogte van de bol diep. Op zandgrond kun je narcissen rustig 30 tot 40 cm diep planten. Dat voorkomt uitdroging. De narcis heeft wel graag een aantal uren zon per dag. Geef ze dus een standplaats in de volle zon of halfschaduw.

De narcisverzameling van het Arboretum

Hoe komt het Arboretum aan de ruime verzameling? Ik stak mijn licht op bij Yvonne van Andel. Wandelend langs de pollen legt ze uit: “De eerste groep van bollen is aangeplant door de paters. We troffen ze dan ook aan in de Paterstuin toen het Arboretum van start ging. Hieronder vooral cultuurvormen.” Cultivars vind je ook in en om het tuingedeelte van de *Viburnum*-collectie. De daar bloeiende narcissen zijn een gift van een bollenkweker. Hij reed voor met een vrachtwagentje en daar kwam een berg

Narcissen in Viburnum-hoek

narcissenbollen uit die vervolgens hun weg door de handen van vrijwilligers in de tuin hebben gevonden. De laatste jaren zijn de uitbreidingen vooral gezocht in het aanbod van botanische narcissen. De oervormen zullen we maar zeggen. Die werden met andere botanische voorjaarsbollen gekocht en geplant. Zo kreeg recent het vrolijk bloeiende narcisje ‘Rip van Winkle’ een plek. *Narcis* ‘Rip van Winkle’ is een fascinerende, dubbelbloemige narcis met een gele kleur en stekelig uitzijnde blaadjes. Deze dwergnarcis zal iedereen opvallen.

Botanische narcissen zijn over het algemeen kleiner en hebben bescheidener kleuren geel. Hoewel je dat voor ‘Rip van Winkle’ nauwelijks kan zeggen: net zo vrolijk gekleurd als paardenbloemen. En ook de vorm heeft er iets van weg. Je vindt ze in het Arboretum voor het entreegebouw, als je net het hek door bent.

De wilde narcis

Het veel verkochte en gekweekte narcisje ‘Tete à Tete’ is ook een botanische soort. Het doet het na een plek in huis prima in de tuin en vermeerderd zich daar ook goed.

Natuurlijk verscheen ook de wilde narcis *Narcissus pseudonarcissus* in het Arboretum. Wil je die met duizenden tegelijk zien bloeien, bezoek dan de Heemtuin in Rucphen. Behalve een weide vol vind je inmiddels die uitbundige bloeier eigenlijk in de gehele heemtuin. Ook deze wilde narcis kent een aantal ondersoorten.

Als narcissen zijn uitgebloeid mag het blad niet verwijderd worden. Via het afsterven van de bladeren komt de bol weer op kracht voor een nieuw seizoen. Zaad zetten kost energie. Je kunt wel de uitgebloeide bloemen verwijderen. Narcissen draaien hun trompetvormige kelken in de richting van de zon. Handig om rekening mee te houden als je ze plant, anders kijk je alleen naar de achterkant vanaf een terras of pad. Sommige narcissenbollen leve-

ren diverse stengels aan een bol met meerdere bloemen, andere hebben er maar een. De cultuurvormen vallen goed op. “Dat spreekt veel bezoekers aan”, vertelt Yvonne. Zichtbaar en herkenbaar voor veel mensen. Je kunt narcissen ook kiezen voor de geur. Zelf ben ik fan van *Narcis* ‘Sir Winston Churchill’, deze verspreidt een zeer aangename geur gecombineerd met een bijzondere bloenvorm. Bij kwekers kun je lijstjes vinden met fijn geurende varianten.

Narcissus ‘Rip van Winkle’ en de witjes met meer bloemen op steel uit Tazette groep vermoedelijk *Narcissus* ‘Laurens Koster’

De mythe van Narcissus

De narcis dankt zijn naam aan een Griekse mythe. Het verhaal gaat dat de aantrekkelijke jongeman Narcissus eeuwig jong en knap wilde blijven. Om dat te bereiken, mocht hij zichzelf niet zien. Narcissus is ongevoelig voor de liefde van een vrouw tot groot ongenoegen van de velen door hem afgewezen vrouwen. Zij vragen de god Nemesis om wraak te nemen. Die neemt Narcissus mee naar een vijver en laat hem zijn spiegelbeeld zien. Hij wordt spontaan verliefd op zichzelf en buigt zo ver naar voren dat hij in het water valt en verdrinkt. Als mensen hem gaan zoeken, vinden ze alleen een bijzonder aantrekkelijke, gele bloem. Vanaf dat moment wordt die bloem Narcis genoemd.

Narcissen in Viburnum-hoek

Narcisweetjes

- Narcissen bevatten galanthamine, een stof waaruit een medicijn wordt gemaakt om de ziekte van Alzheimer af te remmen. Dit middel, dat beter werkt dan gangbare medicijnen, is door het Belgische bedrijf Janssen Farmaceutica ontwikkeld, samen met een Engels bedrijf. Een handjevol Engelse en Nederlandse bollenboeren telen narcissen voor dit doel. “Een bol brengt nu ongeveer net zo veel op voor het winnen van galanthamine als voor bloemproductie. Een kleine stijging van het gehalte zou de teelt voor galanthamine nog aantrekkelijker maken. Veredelaars werken daaraan,” vertelt Gude, senioronderzoeker bij Praktijkonderzoek Plant en Omgeving Bloembollen te Lisse.
- Er bestaan ongeveer 35 soorten Narcissen, waarvan de bekendste de trompet-, de groot- en de kortkronige narcis zijn. Binnen deze soorten bestaan ongeveer 23.000 variaties en cultivars.
- De narcis hoort bij dezelfde familie als de *Amaryllis* en is familie van sneeuwkllokjes, vandaar dat de planten het prima uithouden in ons klimaat.
- Tot de eerste gekweekte narcissen behoren de ‘Dubbele Kampernelle’ en de ‘Albus Plenus Odoratus’ (een geurende zoals de naam al duidelijk maakt), die al sinds 1601 bekend zijn.

Narcissus pseudonarcissus subsp. *lobularis*

Bronnen

www.newscientist.nl

www.tuinen.nl

www.fluwel.nl

www.hortus-bulborum.nl